

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
ÖĞRETMEN YETİŞTİRME VE GELİŞTİRME
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

HİZMET İÇİ EĞİTİM
FAALİYETLERİ KILAVUZU

2022

İÇİNDEKİLER

1. Giriş.....	3
2. Öğretmen Bilişim Ağı (ÖBA).....	3
3. Öğretmenlerin Mesleki Gelişiminde Yeni Yaklaşımlar.....	5
3.1. Okul Temelli Mesleki Gelişim	7
3.1.1. Okul Temelli Mesleki Gelişimin Yapı ve İşleyişi.....	8
3.2. Mesleki Gelişim Toplulukları.....	9
3.2.1. Mesleki Gelişim Topluluklarının Yapı ve İşleyişi	11
3.3. Öğretmen-Yönetici Hareketlilik Programı	12
3.3.1. Öğretmen-Yönetici Hareketlilik Programının Yapı ve İşleyişi.....	13
4. Mali Yükümlülükler	14
Ek 1 Okul Temelli Mesleki Gelişim Talep Formu.....	16
Ek 2 İl/İlçe Değerlendirme Formu	17
Ek 3 Öğretmen-Yönetici Hareketlilik Programı Ziyaret Raporu	18

1. GİRİŞ

Hizmet içi eğitim, genellikle mesleki gelişim başlığı altında bir dizi faaliyet ve gereksinimi tanımlamak için kullanılan bir terimdir. Cooper (2004) hizmet içi eğitim terimini “öğretmenleri yönlendirmek ve eğitim kalitesini iyileştirmeyi hedefleyen becerileri kazandırmak için öğretmenlerin mesleki gelişiminin önemli bir bileşeni” olarak tanımlamıştır. Hizmet içi eğitimin temel amacı, öğretmenlerin mesleki gelişimlerini olumlu yönde etkilemek ve onların mesleki gelişimine katkıda bulunmaktır (Saiti ve Saitis, 2006).

Okul yöneticileri ve öğretmenler, bir eğitim sisteminde eğitim politikalarını, reformları, öğretim programını, teknolojik gelişmeleri öğrencilerle buluşturan ve bu yenilikleri uygulamaya taşıyan kişilerdir. Eğitim birçok disiplinden doğrudan ya da dolaylı olarak etkilenen bir kamu hizmetidir. Günümüzde yaşanan hızlı değişim öğrenilen içeriği değiştirmekte, bu değişim sebebiyle de öğretim programları ve/veya ders kitaplarının yanında öğretim yöntemleri, eğitim-öğretimde kullanılan teknoloji vb. birçok husus değişmektedir. Bu değişim öğretmen ve yöneticilerin mesleki gelişimlerine sağlanan desteğin önemini artırmaktadır.

Öğretmenlerin mesleki gelişimi temelde bir durum veya olaydan ziyade bir süreçtir. Günümüzde dünyanın farklı ülkelerinde öğretmenlerin mesleki gelişimlerini sağlamak amacıyla yeni yaklaşımlar uygulanmaktadır. Bu kapsamda ülkemizde de okul temelli mesleki gelişim, mesleki gelişim toplulukları ve öğretmen-yönetici hareketlilik programı öğretmenlerin mesleki gelişimlerini desteklemek amacıyla uygulamaya konulmuştur. Bu yeni yaklaşımlar, öğretmenlerin mesleki gelişimlerini desteklemek amacıyla kurulan Öğretmen Bilişim Ağı'nda (ÖBA) hizmete sunulmaktadır.

2. ÖĞRETMEN BİLİŞİM AĞI (ÖBA)

ÖBA, öğretmen ve okul yöneticilerinin mesleki gelişimlerini uzaktan eğitim yoluyla desteklemeye yönelik oluşturulan bir platformdur. ÖBA, mesleki gelişim için bir buluşma noktası olmasının yanında iyi uygulamaların paylaşılmasına da ev sahipliği yapabilecek şekilde tasarlanmıştır.

Sayıları bir milyonu aşan öğretmenlerimize yüz yüze eğitim yöntemleriyle sürekliliği olan bir mesleki gelişim imkânı sağlamanın zorluğu açıktır. Günümüzde dünyanın farklı ülkelerinde,

öğretmenlerin mesleki gelişimi için farklı yaklaşımların uygulandığı bilinmektedir. ÖBA, mevcut mesleki gelişim uygulamalarına destek olmak üzere tasarlanmış bir platformdur.

Platformda sağlanan yaklaşımların birçoğu ülkemiz için oldukça yenidir. Bu sebeple, bu kılavuzla hem ÖBA platformunun hem de öğretmenlerin mesleki gelişiminde uygulamaya alınan yeni yöntemlerin tanıtımı yapılacaktır.

ÖBA platformunda;

- Merkezî ve mahallî hizmet içi eğitim planları,
- Senkron ve asenkron şekilde uzaktan eğitim yoluyla düzenlenen hizmet içi eğitimler,
- Sanal kütüphane,
- Mesleki gelişim toplulukları,
- Öğretmen-yönetici hareketlilik programları,
- Okul temelli mesleki gelişim programı,
- Öğretmenlerimizce gerçekleştirilen iyi uygulamaların tanıtımı

gibi uygulamalar bulunmaktadır.

Öğretmenlerimiz ÖBA'ya MEBBİS ya da e-devlet şifreleri ile giriş yapılabilecek, giriş yaptıktan sonra merkezî ve mahallî hizmet içi eğitimleri görebilecek, katılmak istediği hizmet içi eğitim faaliyetine başvuruda bulunabilecektir. Başvuruları onay sürecinde olan öğretmenlerimiz aynı sayfa üzerinden başvurularını istedikleri zaman iptal edebileceklerdir. Ayrıca, sanal kütüphaneden dilediği yayını indirip okuyabilecek, uzaktan eğitime katılabilecek ve diğer mesleki gelişim yaklaşımları hakkında bilgi alabilecektir. ÖBA, mesleki gelişim topluluğu kuran öğretmenlerimizin sanal ortamda bir araya gelmelerini sağlayacaktır.

ÖBA'da, öğretmen-yönetici hareketlilik programı kapsamında ziyarete açılan okullarımız ve bu okullarımızın çalışmaları tanıtılacak; alan bazında hangi öğretmenin, nasıl bir hareketliliğe katılabileceğine dair bilgiler yer alacaktır. Başvuru şartlarını taşıyan öğretmenlerimiz hareketlilik programına katılmak için başvurularını bu platform üzerinden yapabilecektir. ÖBA'da öğretmenlerin iyi uygulamalarının sergilendiği bir alan da yer alacaktır. Bu anlamda ÖBA, öğretmenlerimizin başarıları çalışmalarını tanıma ve meslektaşlarına tanıtmada bir adres niteliği kazanacaktır.

3. ÖĞRETMENLERİN MESLEKİ GELİŞİMİNDE YENİ YAKLAŞIMLAR

Hizmet içi eğitimde belirlenen yeni yaklaşımların başarılı şekilde uygulanabilmesinin önemli unsularından biri de paylaşılan değerler ve vizyondur. Bir okulda görev yapan öğretmenler ortak misyon, vizyon ve değerlere sahip olduklarında, amaçlara ulaşabilmek için, organize olarak çalışabilmektedirler. Toplulukta yer alan her bir üyenin ortak amaçları gerçekleştirmek için araştırmalar yapması ve mesleki gelişim faaliyetlerine katılması hem okulun hem de okulda birlikte öğrenme temelinde yeni bir kültürün gelişmesini sağlayacaktır.

Literatürde okul müdürlerinin rollerinin değiştiği sıklıkla vurgulanmaktadır. Bu sebeple okul müdürlerinin eğitim sürecinde karşılaşılan tüm problemlerin çözümünde, öncelikle okuldaki tüm personeli sürece dâhil etmesi beklenmektedir. Okul müdürlerinin güvene dayalı ilişkiler kurarak ve iç dinamiklerin yanı sıra farklı uzmanlıkları da işe koşarak öğretmenlerin bilgi, beceri ve yetkinliklerini artırabileceği düşünülmektedir. Ayrıca, okul müdürlerinin eğitim-öğretim süreci, finansman ve mesleki gelişim süreçlerine öğretmenleri dâhil etmesinin öğretmenler arasında iş birliğine dayalı bir yapı oluşturmaya katkı sağlaması beklenmektedir. Kısaca okul müdürlerinin, liderliği okul düzeyinde ele alarak öğretmenleri her alanda teşvik etmeleri ve onlara destek sağlamaları bu yeni yaklaşımlar için ön koşul niteliğindedir.

Öğretmen ve okul yöneticilerinin, öğrenci öğrenmesine ve okul gelişimine katkısı olan mesleki gelişime yönelik çalışmaları benimseyebilmeleri için öğretmek kadar öğrenmeye de odaklanmaları, ortak öğrenme amaçları için iş birliği içerisinde çalışmaları ve bu çalışmaların sonuçlarını değerlendirerek mesleki gelişimlerinden kendilerini sorumlu tutmaları beklenmektedir.

Mesleki gelişimde yeni yaklaşımların öğretmenler tarafından benimsenmesi ve okullarda etkili bir şekilde uygulanması için okul yöneticilerinin kendi okullarında yapması gerekenler:

- Öğretmenlere güvenmesi ve öğretmenleri desteklemesi,
- Birlikte çalışmayı teşvik etmesi,
- Öğretmenlerin kendi mesleki gelişimlerinin sorumluluğunu almalarını teşvik etmesi ve desteklemesi,
- Öğretmenleri okula yönelik karar alma süreçlerine dâhil etmesi,
- Okul kaynaklarını etkili kullanması,

- Mesleki gelişimlere yönelik fırsat, imkân, zaman ve yer sağlama konularında gerekli düzenlemeleri yapması,
- Okulda mesleki gelişim çalışmalarına yönelik ekosistemin kurulması ve sürekliliğin sağlanmasına yönelik çalışmaları desteklemesi,
- Mesleki gelişim çıktılarını değerlendirmesi.

Mesleki gelişimde yeni yaklaşımları benimseyebilmek için öğretmenlerin yapması gerekenler:

- İş birliği içerisinde çalışarak öğrenci öğrenmesi için ortak sorumluluk almak,
- Okulun vizyon ve değerlerinin belirlenmesi sürecine katılarak bu değerleri benimsemek,
- Sorumluluğundaki öğrencilerin öğretim programına göre değerlendirmesini yaparak eksikliklerini belirlemek,
- Öğrenci öğrenmelerinde belirlenen eksiklikleri gidermek için alınacak tedbirleri ve bu bağlamda ihtiyaç duyabileceği yeni mesleki gelişim alanlarını belirlemek,
- Mesleğini daha iyi yapabilmek için ihtiyaç duyduğu mesleki gelişim alanlarını belirlemek,
- Okula özgü sorunların çözümünde ihtiyaç duyduğu mesleki gelişim alanlarını belirlemek,
- Eğitim ve eğitim ile ilişkili diğer disiplinlerde yaşanan değişim ve gelişmeleri takip ederek ihtiyaç duyduğu mesleki gelişim alanlarını belirlemek,
- Bireysel eğitim ihtiyacını, uygun yöntemlerle karşılanmak üzere yönetime sunmak.

Okulun iyileştirilmesi ve başarılı uygulamalarının geliştirilmesi sürecinde kritik bir rol oynayan okul temelli mesleki gelişim ve mesleki gelişim toplulukları, okul iklimi ve okul kültüründe önemli bir değişimi beraberinde getirecektir. Öğretmenlerin iş birliği yaparak çalışmaları ve mesleki bilgi paylaşımı kültürünün oluşması, okul standartlarının yükselmesini ve gelişimini destekleyecektir.

OTMG ve MGT, mesleki yeterliklerinin geliştirilmesi bakımından öğretmenlere; mesleki gelişim ve öğrenme ihtiyaçlarını belirleme, mesleki gelişim çalışmalarını planlama, yürütme ve değerlendirme, mesleki gelişim çalışmalarına rehberlik etme, eğitim öğretim

uygulamalarını zenginleştirme ve kayıt altına alma, öğrenme ve öğretmede yeni yaklaşımları araştırma, değerlendirme ve içselleştirme, veri toplama, toplanan verileri yorumlama ve uygulamalarına yansıtma, ekip çalışmaları yapma, öğrenme fırsatlarını değerlendirme konularında destek sağlayacaktır.

Okul temelli mesleki gelişim (OTMG) ve mesleki gelişim topluluğu (MGT) uygulamaları ile;

- Mesleki gelişim faaliyetlerinin öğrencinin öğrenme ihtiyaçları ve okul gelişim hedefleri doğrultusunda planlanması,
- Öğretmenlerin okuldaki çalışmaları ile mesleki gelişimlerini bağlantılı hâle getirmesi,
- Öğretmenlerin mesleki gelişim ihtiyaçlarının okul ortamında karşılanması sayesinde okuldaki insan ve materyal kaynaklarının etkili kullanımının sağlanması,
- Öğretmenlerin kendi gelişimleri için daha fazla sorumluluk alarak bireysel mesleki gelişim planı hazırlaması ve uygulaması,
- Öğretmenleri, deneyimlerini diğer meslektaşları ile paylaşmaya özendirilmesi,
- Öğretmenlerin öğretme-öğrenme aktiviteleri ile ilgili yeni yaklaşım ve uygulamalar konusunda daha bilgili hâle gelmesi,
- Okulun değerler sisteminin gelişimine bağlı olarak çevre ile bütünleşmesi ve çevre imkânlarının okul sorunlarının çözümünde kullanılması

beklenmektedir.

3.1. Okul Temelli Mesleki Gelişim

Mesleki gelişim, öğretmenlerin mesleki bilgi ve becerilerinin, değerlerinin ve tutumlarının gelişimini destekleyen, etkili öğrenme ve öğretme ortamları oluşturmada öğretmene destek sağlayan süreçlerin tamamını kapsar. Mesleki gelişim programlarının ihtiyaç duyan her öğretmene sunulması, öğretmenin niteliği kadar eğitimin niteliği için de önemli bir konudur.

Günümüz dünyasında, mesleki gelişim faaliyetlerinin etkililiğini artırmak amacıyla merkezî olarak yapılan hizmet içi eğitim faaliyetlerinin yanı sıra okul temelli çalışmalar giderek önem kazanmaya başlamıştır. Bu kapsamda, Bakanlıkça okul temelli mesleki gelişim (OTMG) çalışması başlatılmıştır. Okul temelli mesleki gelişim, okul düzeyinde yaşanan eğitim ihtiyacının okul içerisinde karşılanması anlayışına dayanmaktadır. Bu yaklaşım ile

öğretmenlerin eğitim ihtiyacı, merkezî ya da mahallî olarak düzenlenen hizmet içi eğitim faaliyetlerine sağlanan kontenjan dâhilinde karşılanmaktadır. Kontenjanı aşan talepler değerlendirilememekte ve öğretmenin, istese dahi, eğitime katılması mümkün olmamaktadır. Diğer yandan merkezî ya da mahallî hizmet içi eğitim faaliyetleri ortalama ihtiyacı karşılamak üzere planlanmaktadır. İhtiyaç analizlerine dayanan bu eğitimler çoğunluğun beklentisini karşılamak üzere tasarlanmıştır, ancak okulların şart ve imkânları farklılık gösterdiği gibi öğretmenlerin mesleki gelişim ihtiyaçları da farklılıklar sergilemektedir. Bu durumda çoğunluğun ihtiyacı olmayan ancak okul özelinde ihtiyaç duyulan konuların eğitim konusu hâline gelmesi zorlaşmaktadır. Okul temelli mesleki gelişimin evrenini okul oluşturmaktadır. Dolayısıyla öğretmen, görev yaptığı okul ortamında ihtiyaç duyduğu eğitimi alarak kendi ihtiyacını karşılayan bir eğitime katılma şansı bulacaktır.

Ayrıca bu çalışma ile okulların, başta üniversitelerimiz olmak üzere uzman kişi ve kurumlarla iş birliği gelişerek büyüyecektir. Okul temelli mesleki gelişim çalışması üniversitelerin okula ve bu sayede eğitim uygulamalarına doğrudan katkısının önünü açacaktır.

3.1.1. Okul Temelli Mesleki Gelişimin Yapı ve İşleyişi

Okul temelli mesleki gelişim, okulların ihtiyaç duydukları alanlara yönelik mesleki gelişim programlarının okul düzeyinde hazırlanması ve uygulamasının da okulda yapılmasını içeren bir yaklaşımdır. Okul temelli mesleki gelişimin işleyişi aşağıda belirtilmiştir:

- Okulun eğitim ihtiyacını belirlemek üzere müdür yardımcısı başkanlığında, zümre başkanlarının katılımıyla koordinasyon ekibi kurulur. Bu ekipte uzman öğretmen ve başöğretmenler de yer alabilir.
- Ekip, eğitim öğretim yılının birinci ve ikinci yarıyılı başında öğretmenlerin mesleki gelişim ihtiyaçlarına dair veriler toplar ve planlama yapar. Bu süreçte okulun mevcut durumu analiz edilir, öğretmen ve okul yöneticilerinden alanları ile ilgili ihtiyaç duydukları eğitim konuları talep edilir. İhtiyaç belirleme sürecinde; okulun mevcut durumu, veli ve öğrenci görüşleri, okulun sorun alanları, gelişime açık yönleri, öğrencilerin başarı durumları, öğrenci davranış problemleri, okulda aktif kullanılması gereken eğitim materyali, öğretmenlerin bireysel talepleri vb. başlıklar çok yönlü bakış açısıyla değerlendirilir.
- İhtiyaç belirleme sürecinde öğretmenlerin bireysel bir hazırlık yapması, sonrasında zümre ve şube öğretmenler kurulu gibi yapılarda ihtiyaçların tartışılması gerekir. Okul

temelli mesleki gelişim için nihai karar öğretmenler kurulunda verilir ve okul müdürünün onayı ile kesinleşir.

- Okul temelli mesleki gelişim programı en az 10 kişinin katılımıyla gerçekleşir. Bu katılımcılar aynı okuldan olabileceği gibi farklı okullardan da olabilir. Farklı okullardan gelen benzer mesleki gelişim talepleri il/ilçe millî eğitim müdürlükleri tarafından değerlendirilerek farklı okul öğretmenlerinin bir araya gelebileceği, okul temelli mesleki gelişim çalışmaları yürütülebilir.
- Talep edilen okul temelli mesleki gelişim programları, okul tarafından Ek-1 Okul Temelli Mesleki Gelişim Talep Formu'na işlenir ve il/ilçe millî eğitim müdürlükleri ile gerekli resmî yazışmalar yapılır.
- İl/ilçe millî eğitim müdürlükleri gelen talepleri Ek-2 İl/İlçe Değerlendirme Formu'na göre değerlendirerek uygun görülenleri mahallî hizmet içi eğitim planına ekler ve okula bildirir. Uygun görülmeyen faaliyetleri de gerekçesi ile birlikte faaliyeti teklif eden okula bildirir.
- İl/ilçe millî eğitim müdürlükleri, standart hizmet içi eğitim programlarında belirlenen ihtiyacı karşılayacak eğitim programı bulunmaması durumunda, eğitim içeriğini seminer şeklinde yapılandırarak faaliyeti düzenler.
- Uygun görülen faaliyetler, mahallî hizmet içi eğitim planında yer aldığı tarihte, teklif yapılan okulda ya da uygun görülen başka bir hizmet içi eğitim merkezinde gerçekleştirilir.

3.2. Mesleki Gelişim Toplulukları

Mesleki gelişim topluluklarının (MGT) genel çerçeve ve boyutlarına ilişkin Hiff ve Huffman (2010) tarafından oluşturulan tespitler kabul görmektedir. Hiff ve Huffman'ın (2010) yaptığı modele göre mesleki gelişim toplulukları altı boyuttan oluşmaktadır. Bu boyutlar;

- *Destekleyici ve paylaşılan liderlik*: Okul müdürünün yetkilerini diğer personelle paylaşması ve onların liderlik becerilerini geliştirmesi,
- *Paylaşılan değerler ve vizyon*: Öğrenci öğrenmesine odaklı, öğretme-öğrenme aktivitelerine rehberlik edecek ortak vizyon ve değerler geliştirilmesi,
- *Kolektif öğrenme ve uygulama*: Okul personelinin düzenli olarak bilgi paylaşımında ve etkileşimde bulunması; plan yapma, problem çözme ve öğrenme fırsatlarını artırma adına iş birliği yapması,

- *Paylaşılan bireysel uygulama:* Öğretmenlerin kendilerini geliştirebilmeleri için meslektaşlarını sınıfta izleyerek/gözlemlemeyerek, öğretime ilişkin yöntem ve tekniklere dair birbirlerine dönüt vermesi,
- *Destekleyici ilişkiler:* Okul kültürü oluşturularak, okul personeli arasında saygı, güven ve sorumluluğa dayalı pozitif bir ilişki geliştirilmesi,
- *Destekleyici yapı:* Okul personelinin bir araya gelip uygulamalarını paylaşmaları ve öğrenci çıktılarını değerlendirmeleri için gerekli sistem (iletişim ve teknoloji) ve kaynakların (personel, zaman, materyal) mevcut olması şeklinde belirlenmiştir.

Mesleki gelişim toplulukları, öğretmenlerin okul düzeyinde ihtiyaçları doğrultusunda planlanan, uygulamaya dönük mesleki gelişim çalışmalarını kapsamaktadır. Mesleki gelişim toplulukları uygulamadan öğrenilen ve deneyim paylaşımları ile genişleyen bir yaklaşımdır. Hizmet içi eğitim faaliyetleri genellikle tek yönlü bilgi aktarımından ibaret iken bu yaklaşım teorik bilgilerin aktarılmasının yanı sıra bu bilgilerin sınıfa ya da uygulamaya nasıl taşınacağına da belirlendiği ve uygulandığı bir yöntemdir.

Mesleki gelişim toplulukları merkezî/mahallî hizmet içi eğitim yaklaşımı olmanın yanında okul içerisinde birlikte öğrenmenin de bir aracı olarak kullanılabilir. Öğretmen ve yöneticiler, merkezî/mahallî katıldığı herhangi bir faaliyette edindiği bilgileri hem uygulamaya taşıma hem de meslektaşlarıyla paylaşmak üzere okul içerisinde mesleki gelişim topluluğu kurabilir. Okul içi mesleki gelişim toplulukları ile öğretmenlerin karşılıklı olarak mesleki uzmanlık bilgilerini artırması, öğrencilerin öğrenmeye yönelik ihtiyaçlarının karşılanması ve öğretmenler arası iş birliğinin artırılarak okulların gelişimi sağlanabilir. Öğretmenlerin iş birliği içinde çalıştığı zamanlarda daha verimli ve üretken oldukları tespit edilmiştir. Mesleki gelişim toplulukları ile öğretmenlerin mesleki iş birliği deneyimlerinin artırılması hedeflenmektedir. Mesleki iş birliği etkinliklerine; iş birlikli mesleki öğrenmeye katılma, farklı sınıf ve yaş grupları arasında ortak etkinliklerde bulunma, diğer öğretmenlerin uygulamalarını gözlemleme ve geri bildirimlerde bulunma örnek olarak verilebilir.

Mesleki gelişim toplulukları, en temelde, mesleki deneyim alışverişi ve etkileşim ile öğretmenlerin bilgi, anlayış ve becerilerini geliştirmeyi amaçlamaktadır. Öğretmenler arasında, ortak ihtiyaçlar doğrultusunda, aynı vizyon ve hedeflerin belirlenmesi mesleki gelişim topluluklarının başarıya ulaşması için kritik bir unsurdur. Bu kapsamda, mesleki gelişim

topluluklarının öğretmenleri geliştirmesi ve bu gelişimin uzun vadede öğrenci öğrenmesine yansması beklenmektedir.

Mesleki gelişim toplulukları, öğretmenlerin uygulamaya dönük becerilerinin geliştirildiği bir hizmet içi eğitim faaliyetidir. Başlangıçta Bakanlık düzeyinde yapılacak planlamalar doğrultusunda gerçekteşecek bu uygulamanın vizyonu, her okulun bir mesleki gelişim topluluğuna dönüşmesidir.

Mesleki gelişim toplulukları ile;

- Öğretmenlerin meslektaşları ile iletişim içinde olması,
- Öğretmenlerin okul kültürüne bağlılığının artması,
- Öğretmenlerin okul amaçlarını gerçekteşirmek için daha gayretli olması,
- Öğretmenlerin kişisel ve mesleki gelişimlerine yönelik imkânların çeşitlenmesi,
- Öğrencilerin akademik başarılarının artması,
- Öğrenciler arasındaki bireysel farklılıkların dikkate alınması

gibi önemli kazanımlar sağlanması beklenmektedir.

3.2.1. Mesleki Gelişim Topluluklarının Yapı ve İşleyişi

Mesleki gelişim toplulukları, okulda eğitim öğretim uygulamalarını geliştirmek, katılımcıların mesleki bilgi ve becerilerini artırmak, birbirlerinden ve uygulamadan öğrenerek mesleki gelişimlerini sağlamak amacıyla planlanan çalışmalardır. Mesleki gelişim topluluklarında eğitim görevlisi ve topluluk üyeleri sınıf içi uygulamalara dönük, etkinlik temelli çalışmaları yürütürler.

Merkezî olarak planlanan mesleki gelişim topluluklarını oluşturacak temalar Bakanlıkça belirlenir ve ÖBA'da ilan edilir. Öğretmenler, ÖBA üzerinden ihtiyaç duydukları mesleki gelişim topluluğuna başvuruda bulunabilirler. Başvurular okul müdürlüğü, il/ilçe millî eğitim müdürlükleri ve son aşamada Bakanlık tarafından mesleki gelişim topluluğuna ayrılan kontenjan ve değerlendirme kriterleri kapsamında değerlendirilir. Mesleki gelişim topluluğu başvuru ve değerlendirme kriterleri, süresi ve programın uygulama süreci, mesleki gelişim topluluğuna yönelik Bakanlıkça hazırlanan hizmet içi eğitim programında gösterilir.

Mesleki gelişim topluluğu katılımcıları ve eğitim görevlisi ÖBA'da "Mesleki Gelişim Toplulukları" platformuna eklenir. Mesleki gelişim topluluklarının çevrim içi eğitimler ile deneyim paylaşımı ÖBA üzerinde gerçekteşirilir.

Mesleki gelişim topluluğunun çalışma aşamalarını bir örnek üzerinden ifade edelim:
Etkinlik temelli ders tasarımı konusunda bir mesleki gelişim topluluğu kurulmuş olsun.

1. Aşama: Ön Eğitim

Topluluk, eğitim görevlisinden ÖBA üzerinden, çevrim içi ortamda teorik bir eğitim alır. Ön eğitimde topluluğu oluşturan öğretmenlere teorik eğitimlerin yanı sıra kendi sınıflarında, hangi uygulamaları, nasıl yapmaları gerektiği hakkında bilgilendirme yapılır.

2. Aşama: Uygulama I

Ön eğitimin ardından, bir sonraki çevrim içi toplanmaya kadarki süreci kapsayan uygulama I aşamasında, öğretmenler ön eğitimde öğrendiklerini kendi sınıflarında uygular.

3. Aşama: Ara Değerlendirme

Topluluk ile eğitim görevlisi, ÖBA üzerinde, çevrim içi ortamda bir araya gelerek uygulama I sürecinde öğretmenler tarafından gerçekleştirilen sınıf içi uygulamaları değerlendirilir ve dönütler doğrultusunda, bir sonraki uygulama aşaması ele alınır.

4. Aşama: Uygulama II

Öğretmenler kendi sınıflarında uygulamalar gerçekleştirilir.

5. Aşama: Nihai Değerlendirme

Topluluk ile eğitim görevlisi, ÖBA üzerinde, çevrim içi ortamda bir araya gelerek uygulama II sürecinde öğretmenler tarafından gerçekleştirilen sınıf içi uygulamaları değerlendirilir. Topluluk çalışmaları bu aşama ile birlikte tamamlanmış olur. İyi uygulama örnekleri ÖBA'da paylaşılır.

Bu örnekte verilen şablon standart değildir. Ön eğitimin süresi, uygulama I'in süresi, uygulama II'nin olup olmayacağı, ara ve nihai değerlendirmelerin yeri ve süresi ele alınan konuya göre yapılandırılır.

3.3. Öğretmen-Yönetici Hareketlilik Programı

Öğretmen-yönetici hareketlilik programı, başarısı ya da uygulamalarıyla ön plana çıkan eğitim kurumlarının sahip olduğu tecrübe ve bilginin diğer eğitim kurumları ile paylaşılması amacıyla düzenlenen öğretmen ziyaret programlarıdır. Öğretmen-yönetici hareketlilik programı faaliyetlerinin yaygınlaşmasıyla öğretmenlerin karşılıklı olarak mesleki uzmanlık bilgilerinin artırılması, fark yaratan eğitim kurumlarındaki iyi uygulamaların paylaşılması,

öğrencilerin öğrenmeye yönelik ihtiyaçları gözetilerek öğretmenler arası mesleki gelişim fırsatlarının artırılması hedeflenmektedir.

Öğretmenlerin motivasyonunu olumlu yönde etkileyen, mesleki anlayışı derinleştiren, eğitsel faaliyetleri planlama, gözden geçirme ve iyileştirme fırsatları sağlayan bu programın (Boylan, Wolstenholme, Maxwell, Demack, Jay, Reaney & Adams, 2019) öğretmenlerin mesleki gelişimine katkı sağlaması beklenmektedir.

Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (2010), öğretmenler arasında hareketliliğin farklı amaçlarını aşağıdaki şekilde ifade etmiştir:

- Öğretmenlerin başka eğitim kurumların bünyesinde bilgi akışına katılmasını ve bu bilgilerin kullanımlarıyla ilgili örtük bilgilere, yeni fikirlere ve teknolojilere ulaşmasını sağlamak,
- Diğer eğitim kurumlarının öğretim ve idari uygulamalarını gözlemlemek ve karşılıklı öğrenme yoluyla mesleki gelişim sağlamak,
- Ev sahibi eğitim kurumunun okul kültüründe öne çıkan mesleki yeterlikleri gözlemlemek, benimsemek ve hareketlilik programından dönüşte bu yeterlikleri kendi kurumunda da yaygınlaştırmak.

Öğretmen-yönetici hareketlilik programı ile yerinde ve uygulama temelli bir program yoluyla öğretimde standartların yükseltilmesi hedeflenmiştir. Hareketlilikten faydalanan öğretmenin, fark yaratan eğitim kurumlarının temel özelliklerini ilk elden görmesi, tecrübe etmesi ve gözlemlediği iyi uygulamaları kendi okuluna taşıması beklenmektedir. Öğretmenlerin bu ziyaretlerle; başarıyı sağlayan unsurları, örnek çalışmaları, ziyaret ettikleri okulun geliştirdiği olumlu kültürü kendi gözlem ve deneyimleriyle özümsemesi ve kazanımlarını kendi okuluna aktarması beklenmektedir.

3.3.1. Öğretmen-Yönetici Hareketlilik Programının Yapı ve İşleyişi

Öğretmen-yönetici hareketlilik programına alınacak okullar, Bakanlık ilgili birimleri tarafından belirlenerek Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğüne iletilir. Liste, Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü tarafından makam onayına sunulur.

Makam onayı ile kesinleşen okulların listesi ile okulların hangi alanlarda ziyarete açılacağı, ziyaretin süresi ve ziyarete açılan okulun kriterleri ÖBA üzerinden ilan edilir. İlgili hareketlilik programlarına başvurular ÖBA üzerinden yapılmakta olup başvurular okul

müdürlüğü, il/ilçe millî eğitim müdürlükleri ve son aşamada Bakanlık tarafından hareketlilik programı için ayrılan kontenjan ve değerlendirme kriterleri kapsamında değerlendirilir.

Onaylanan ziyaret programları onayda yer alan planlama doğrultusunda gerçekleştirilir. Hareketlilik programına katılan öğretmen, ziyaretinde elde ettiği bilgiyi raporlaştırarak Ek-3'teki Öğretmen-Yönetici Hareketlilik Programı Ziyaret Raporu'na işler. Ayrıca gözlem ve deneyimlerini okul idaresi ve zümresi ile paylaşır.

Öğretmen-yönetici hareketlilik programının sağlıklı yürümesi için ziyaret edilen okul tarafından gerekli tüm tedbirler alınır. Programa alınan okul, öğretmen-yönetici hareketlilik programından en yüksek derecede faydalanıldığından emin olmak adına atölyeler, zümre çalışmaları, katılımcı veya katılımcı olmayan gözlem çalışmaları ve materyal kullanımı yoluyla iyi örnek paylaşımı için faaliyetler düzenler.

Hareketlilik programında ziyarete açılacak okulların üzerine düşen sorumlulukları yerine getirmesi beklenmektedir. Ziyarete açılacak okulların hareketlilik programına katılacak öğretmen ya da okul yöneticileri ile iletişime geçmesi; katılımcıların konaklama ve rezervasyon işlemlerine destek olması gereklidir. Ziyarete açılacak okullar, ziyaret programı süresi dâhilinde yapacağı işleri önceden planlar. Ziyaret programının ilk günü, okul ve ziyarete konu olan program hakkında katılımcılara genel bilgilendirme yapar. Sürecin sağlıklı yürütülebilmesi için okulun tüm personeli, ziyaret programının amacı, süresi ve önemi konusunda bilgilendirilir. Ziyaret programı sürecinde, hareketlilik programına katılan öğretmen ve okul yöneticilerinin istedikleri zaman danışabilecekleri bir rehber belirlenir. Hareketlilik programında ziyarete açılan okul, ziyarete açılan program ve planlamalar doğrultusunda ziyaret sürecinin yürütülmesini sağlar. Herhangi bir olumsuzluk yaşandığında Bakanlıkla irtibata geçer.

Hareketlilik programına katılan öğretmen ve yöneticiler ziyaret ettikleri okulun tüm kurallarına uyar, okulun açık olduğu süre boyunca okulda bulunur ve programı aksatmadan takip eder.

4. MALİ YÜKÜMLÜLÜKLER

- Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğüne illere gönderilen ödenekler Öğretmen ve Okul Yöneticilerin Mesleki Gelişiminde Yaklaşımlar Projesi kapsamında gerçekleştirilecek faaliyetler için kullanılacak, 2022 Yılı Merkezî Bütçe

Kanunu'nun ilgili hükümleri doğrultusunda, farklı harcamaların ödenmesinde kullanılmayacaktır.

- Proje kapsamında öğretmen, okul yöneticisi ve eğitim görevlilerinin buldukları bölgeden farklı bir yere görevlendirilmeleri hâlinde yol masrafı, yol yevmiyesi, yevmiye ve konaklama giderleri 6245 sayılı Harcırah Kanunu'nun ilgili hükümleri doğrultusunda karşılanacaktır.
- Proje kapsamında gerçekleştirilen derslerin ek ders ücreti ödemeleri 657 sayılı Devlet Memurlarını Kanunu'nun 176'ncı maddesi ile Millî Eğitim Bakanlığı Yönetici ve Öğretmenlerinin Ders ve Ek Ders Saatlerine İlişkin Kararı'nın ilgili hükümleri doğrultusunda yapılacaktır.
- Öğretmen ve okul yöneticileri hareketliliği eğitim programı çerçevesinde eğitim faaliyetlerine kursiyer olarak katılacakların yol ücreti, yolluk, yevmiye ve konaklama giderleri 6245 sayılı Harcırah Kanunu'nun ilgili hükümleri doğrultusunda, Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğünce kursiyerlerin görev yaptıkları il millî eğitim müdürlüklerine proje kapsamında aktarılan ödenekten karşılanacaktır. Ödemeler ve tahakkuk ile ilgili iş ve işlemler, kursiyerlerin görev yaptıkları il millî eğitim müdürlüklerince gerçekleştirilecektir.
- Mesleki gelişim toplulukları eğitim programı çerçevesinde gerçekleştirilen uzaktan/çevrim içi eğitim faaliyetlerinde görevlendirilen eğitim görevlilerinin ek ders ücreti ödemeleri, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 176'ncı maddesi ile Millî Eğitim Bakanlığı Yönetici ve Öğretmenlerinin Ders ve Ek Ders Saatlerine İlişkin Kararı'nın ilgili hükümleri doğrultusunda, bu program dâhilinde ayrılan ödenekten Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğünce yapılacaktır. Bu kapsamda açılan eğitim faaliyetinin bitimini takiben, faaliyeti yürüten ilgili genel müdürlükçe, faaliyet için görevlendirilen personel tarafından ilgili evraklar tam ve eksiksiz olarak doldurulup imzalandıktan sonra, ödemeye esas kanıtlayıcı tüm belgelerle birlikte Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğüne gönderilecektir.

OKUL TEMELLİ MESLEKİ GELİŞİM TALEP FORMU

Bu form, okulun ihtiyaç duyduğu mesleki gelişim faaliyetinin yapı, süre ve eğitim görevlisi bilgilerini içermektedir. Bu form, okuldaki koordinasyon ekibi tarafından doldurulur.

Eğitim konusu: <i>Eğitimin adı belirtilmelidir.</i>	
İçeriği: <i>Talep edilen eğitimin içeriği alt başlıklar hâlinde belirtilmelidir.</i>	
Süresi: <i>Eğitimin kaç gün ve kaç saat yapılacağı tarih aralığı ile beraber bildirilmelidir.</i>	
Eğitim görevlisi/görevlileri: <i>T.C. kimlik numaraları ve görev yerleri de bildirilmelidir. Eğitim görevlisinin tercih edilme nedeni ifade edilmelidir.</i>	
Eğitime katılacak öğretmenlerin adı ve soyadı: <i>T.C. kimlik numaraları da bildirilmelidir.</i>	Aynı okuldan katılımcılar: Diğer okullardan katılımcılar:
Gerekçe: <i>Talepte bulunulan eğitime neden ihtiyaç duyulduğu; okulun şartları, sorunları, öğrencilerin başarı durumları, öğrenci davranış problemleri, okulda aktif kullanılması gereken eğitim materyali, öğretmenlerin bireysel talepleri vb. çok yönlü bir değerlendirme ile izah edilir. Gerekirse gerekçe, bu forma ek olarak da daha detaylı yazılabilir.</i>	
Beklenen fayda: <i>Eğitim ile hedeflenen değişim ya da fayda izah edilir.</i>	
Açıklama: <i>Neden okul düzeyinde açılması gerektiği belirtilir.</i>	
Öncelik düzeyi <i>Eğer bir okul birden çok eğitim teklifinde bulunursa her bir teklifin öncelik düzeyini belirtir.</i>	

İL/İLÇE DEĞERLENDİRME FORMU

İl/İlçe millî eğitim müdürlükleri, okullardan gelen okul temelli mesleki gelişim teklifini bu formda yer alan kriterlere göre değerlendirir.

Okulun adı:

Eğitim konusu:

Öncelik düzeyi: *(Birden çok mesleki gelişim faaliyeti talebinde bulunulduğunda doldurulacaktır.)*

Kriterler	Uygun	Uygun Değil	Gerekçe
<p>Önem/ihtiyaç düzeyi: <i>Talep edilen mesleki gelişim faaliyetinin o okul için önem ve ihtiyaç düzeyinin uygunluğu (Bu tespit yapılırken okul hakkında her tür bilgi dikkate alınır. İmkânlar dâhilinde ilgili müfettişlerin görüşleri de alınır.)</i></p>			
<p>İçeriği: <i>Talep edilen mesleki gelişim faaliyetinin içeriğinin uygunluğu</i></p>			
<p>Eğitim görevlisi/görevlilerinin yeterliği: <i>Eğitim görevlisi/görevlilerinin ve yeterliğinin uygunluğu (Bu tespit yapılırken eğitim görevlisinin tecrübesi ve varsa daha önce verdiği eğitimlerden elde edilen değerlendirme sonuçları da dikkate alınır.)</i></p>			
<p>Gerekçe: <i>Talep edilen mesleki gelişim faaliyetiyle ilgili sunulan gerekçelerin uygunluğu</i></p>			
<p>Beklenen fayda: <i>Talep edilen mesleki gelişim faaliyetiyle hedeflenen değişim ya da beklenen faydanın uygunluğu</i></p>			
<p>Yukarıda yapılan değerlendirme sonrasında; <i>Fırsat eşitliğinin sağlanabilmesi bakımından okulların taleplerinin dengeli bir şekilde değerlendirilmesi ve hizmet içi eğitim bütçesi dikkate alınarak nihai kararın verilmesi gerekmektedir.</i></p>			

ÖĞRETMEN-YÖNETİCİ HAREKETLİLİK PROGRAMI ZİYARET RAPORU

Öğretmen-Yönetici Hareketlilik Programı kapsamında okullara ziyarete giden öğretmenler/yöneticiler, ziyaret programının tamamlanmasının ardından aşağıda verilen rapor formunu doldurur ve bağlı olduğu il millî eğitim müdürlüğüne iletilmek üzere okul müdürüne teslim edilir.

Ziyaret programına katılan öğretmen/yönetici	
T.C. kimlik numarası:	
Adı ve soyadı:	
Okulu:	
Ziyaret programı kapsamında gidilen okul bilgileri	
Okulun adı:	
Ziyarete açılan alan:	
Ziyaret başlama tarihi:	
Ziyaret bitiş tarihi:	
Ziyaret programı ile ilgili bilgiler: <i>Ziyaret süresince öğretmen yaptığı gözlemleri gün gün yazarak belirtir (örn. 1.gün, 2.gün gibi).</i>	
Ziyaret sürecinde elde edilen bilgi ve tecrübeler: <i>Program kapsamında edilen bilgiler ayrıntılı şekilde yazılır.</i>	
Ziyaret programı kapsamında edinilen bilgilerin kendi okulunda uygulamaya geçirilmesi: <i>Ziyaret sonrası öğretmenin kendi okulunda uygulayabileceklerine dair bilgileri içerir.</i>	